

వార్షికి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

48. అష్టచత్యాలింశః సర్గః -పౌరాంగనావిలాపః

|| పౌరాంగనావిలాపః ||

తేషామేవం విషణ్ణానాం పీడితానామతవ చ |
 బాష్పవిప్లుతనేత్రాణాం సశోకానాం ముమూర్షయా || 1 ||
 అనుగమ్య నివృత్తానాం రామం నగరవాసినామ్ |
 ఉద్గతానీవ సత్త్వాని బభూవురమనస్వినామ్ || 2 ||
 స్వం స్వం నిలయమాగమ్య పుత్రదారైః సమావృతాః |
 అశ్రూణి ముముచుః సర్వే బాష్పేణ పిహితాననాః || 3 ||
 న చాహృష్యన్తు చామోదన్వణిజో న ప్రసారయన్ |
 న చాశోభంత పణ్యాని నాపచన్స్తుహమేధినః || 4 ||
 నష్టం దృష్ట్వా నాభ్యనందన్విపులం వా ధనాగమమ్ |
 పుత్రం ప్రథమజం లభ్యా జననీ నాభ్యనందత || 5 ||
 గృహే గృహే రుదంత్యశ్చ భర్తారం గృహమాగతమ్ |
 వ్యగర్హయంత దుఃఖార్తాః వాగ్భిస్తోత్రైరివ ద్విపాన్ || 6 ||
 కిం ను తేషాం గృహైః కార్యం కిం దారైః కిం ధనేన వా |
 పుత్రైర్వా కిం సుఖైర్వాఽపి యే న పశ్యంతి రాఘవమ్ || 7 ||
 ఏకః సత్పురుషో లోకే లక్ష్మణః సహ సీతయా |
 యోఽనుగచ్ఛతి కాకుత్స్థం రామం పరిచరన్వనే || 8 ||
 ఆపగాః కృతపుణ్యాస్తాః పద్మిన్యశ్చ సరాంసి చ |
 యేషు స్నాన్యతి కాకుత్స్థో విగాహ్య సలిలం శుచి || 9 ||
 శోభయిష్యంతి కాకుత్స్థమటవ్యో రమ్యకాననాః |
 ఆపగాశ్చ మహానూపాః సానుమంతశ్చ పర్వతాః || 10 ||
 కాననం వాఽపి శైలం వా యం రామోఽభిగమిష్యతి |
 ప్రియాతిథిమివ వ్రాప్తం నైనం శక్యంత్యనర్చితుమ్ || 11 ||
 విచిత్రకుసుమాపీడాః బహుమంజరిధారిణః |
 రాఘవం దర్శయిష్యంతి నగా భ్రమరశాలినః || 12 ||
 అకాలే చాఽపి ముఖ్యాని పుష్పాణి చ ఫలాని చ |
 దర్శయిష్యంత్యనుక్రోశాద్ధిరయో రామమాగతమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

48. అష్టచత్వారింశః సర్గః - పౌరాంగనావిలాపః

ప్రసవీష్యంతి తోయాని విమలాని మహీధరాః |
విదర్శయంతః వివిధాన్భూయశ్చిత్రాంశ్చ నిర్ణరాన్ || 14 ||
పాదపాః పర్వతాగ్రేషు రమయిష్యంతి రాఘవమ్ |
యత్ర రామో భయం నాత్ర నాస్తి తత్ర పరాభవః || 15 ||
స హి శూరో మహాబాహుః పుత్రో దశరథస్య చ |
పురా భవతి నో దూరాదనుగచ్ఛామ రాఘవమ్ || 16 ||
పాదచ్ఛాయా సుఖా భర్తుస్తాద్యస్య మహాత్మనః |
స హి నాథో జనస్యాస్య స గతిః స పరాయణమ్ || 17 ||
వయం పరిచరిష్యామః సీతాం యూయం తు రాఘవమ్ |
ఇతి పౌరస్త్రియో భర్తృన్ఘోషార్తాస్తత్తదబ్రువన్ || 18 ||
యుష్మాకం రాఘవోఽరణ్యే యోగక్షేమం విధాస్యతి |
సీతా నారీజనస్యాస్య యోగక్షేమం కలిష్యతి || 19 ||
కో న్వనేనాప్రతీతేన సోత్కంఠితజనేన చ |
సంప్రీయేతామనోజ్ఞేన వాసేన హృతచేతసా || 20 ||
కైకేయ్యా యది చేద్రాజ్యం స్యాదధర్మమనాథవత్ |
న హి నో జీవితేనార్థః కుతః పుత్రైః కుతో ధనైః || 21 ||
యయా పుత్రశ్చ భర్తా చ త్యక్తావైశ్వర్యకారణాత్ |
కం సా పరిహరేదన్యం కైకేయీ కులపాంసనీ || 22 ||
కైకేయ్యా న వయం రాజ్యే భృతకా నివసేమహి |
జీవంత్యా జాతు జీవంత్యః పుత్రైరపి శపామహే || 23 ||
యా పుత్రం పార్థివేంద్రస్య ప్రవాసయతి నిర్భణా |
కస్తాం ప్రాప్య సుఖం జీవేదధర్మాం దుష్టచారిణీమ్ || 24 ||
ఉపద్రుతమిదం సర్వమనాలంబమనాయకమ్ |
కైకేయ్యా హి కృతే సర్వం వినాశముపయాస్యతి || 25 ||
న హి ప్రవ్రజితే రామే జీవిష్యతి మహీపతిః |
మృతే దశరథే వ్యక్తం విలోపస్తదనంతరమ్ || 26 ||
తే విషం పిబతాలోడ్య క్షీణపుణ్యాః సుదుర్గతాః |
రాఘవం వాఽనుగచ్ఛధ్యమశ్రుతిం వాఽపి గచ్ఛత || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

48. అష్టచత్వారింశః సర్గః -పౌరాంగనావిలాపః

మిథ్యా వ్రత్రాజితః రామః సభార్యః సహలక్ష్మణః |
భరతే సన్నిసృష్టాః స్త్రీః సౌనికే పశవో యథా || 28 ||

పూర్ణచంద్రాననః శ్యామో గూఢజత్రురలిందమః |
ఆజానుబాహుః పద్మాక్షో రామో లక్ష్మణపూర్వజః || 29 ||

పూర్వాభిభాషీ మధురః సత్యవాదీ మహాబలః |
సౌమ్యశ్చ సర్వలోకస్య చంద్రవత్ప్రియదర్శనః || 30 ||

నూనం పురుషశార్దూలో మత్తమాతంగవిక్రమః |
శోభయుశ్యత్యరణ్యాని విచరన్స మహారథః || 31 ||

తాస్తథా విలపంత్యస్తు నగరే నాగరస్త్రియః |
చుక్రుశుర్ముఖసంతప్తా మృత్యోరివ భయాగమే || 32 ||

ఇత్యేవం విలపంతీనాం స్త్రీణాం వేశ్యసు రాఘవమ్ |
జగామాస్తం దినకరో రజనీ చాభ్యవర్తత || 33 ||

నష్టజ్వలనసంపాతా వ్రశాంతాధ్యాయసత్కథా |
తిమిరేణాభిలిప్తేవ సా తదా నగరీ బభౌ || 34 ||

ఉపశాంతవణిక్ష్ణ్యా నష్టహర్షా నిరాశ్రయా |
అయోధ్యా నగరీ చాసీన్మష్టతారమివాంబరమ్ || 35 ||

తథా స్త్రియో రామనిమిత్తమాతురాః యథా సుతే భ్రాతరి వా వివాసితే |
విలప్య దీనా రురుదుర్విచేతసః సుతైర్లి తాసామధికో హి సోఽభవత్ || 36 ||

వ్రశాంతగీతోత్సవనృత్తవాదనా వ్యపాస్తహర్షా పిహితాపణోదయా |
తదా హ్యయోధ్యా నగరీ బభూవ సా మహార్ణవః సంక్షపితోదకో యథా || 37 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే
అష్టచత్వారింశః సర్గః || 48 ||

